

โรคของเส้นผม ขน และเล็บ

● นำเสนอเมื่อ 16 ก.ย. 2552

ของเส้นผม ขน และเล็บ โดย นายแพทย์สร เมตติยวงศ์

ในกลุ่มนี้โรคที่พบบ่อยที่สุดคือ ผมร่วง ผมหงอก และศีรษะล้านโดยไม่เกิดเป็นแผลเป็นที่บนศีรษะ และในกรณีที่ผมร่วงหรือศีรษะล้านโดยทั่วๆ ไปก็ย่อมจะมีหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น กรรมพันธุ์เป็นมาแต่กำเนิด การบกพร่องในโภชนาการ โรคของต่อมไร้ท่อ ยา สารเคมีบางชนิด และพิษไซ เป็นต้น

ที่จริงผมร่วงธรรมดาๆ นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตามธรรมชาติ เมื่อทารกแรกเกิดย่อมมีผมขึ้นเป็นปกติ จะหนาจะบางแล้วแต่ทารกแต่ละคน แต่ในอีก ๖-๑๒ สัปดาห์ถัดมามีผมร่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถวท้ายทอย ซึ่งชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า "ผ้ออมกั๊ด" เพราะเห็นศีรษะถูกไถอยู่กับหมอนหรือเบาะอยู่เสมอและหลังจาก ๖ เดือน ไปแล้วก็มีเส้นผมเกิดขึ้นมาแทนที่ใหม่

ผมที่ร่วงจนศีรษะล้านตามแบบฉบับของบุรุษเพศที่เห็นๆ กันอยู่ เป็นธรรมดาที่ขึ้นอยู่กับการปัจจัยหลายประการด้วยกันคือ อายุ เมื่อผานวัยหนุ่มไปสู่วัยผู้ใหญ่แล้ว สวนใหญ่เมื่ออายุเลย ๓๐ ปีขึ้นไป ก็เริ่มเข้าสู่กลไกของความชราภาพ ซึ่งจะช้าหรือเร็วยอมแล้ว แต่ดินฟ้าอากาศ กรรมพันธุ์ฮอร์โมนเพศชายที่เรียกว่า แอนโดรเจน และเชื้อชาติ เช่น ในชาวตะวันออก และพวกนิโกร ศีรษะจะล้านน้อยกว่าชาวคอเคเซียน (Caucasian) ความเคร่งเครียดทางจิตใจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ศีรษะล้านเร็วขึ้น

ผมที่ร่วงทำให้ศีรษะล้านตามแบบของบุรุษเพศนี้ จะไม่ร่วงทั่วไปหมดดูทั้งศีรษะในโอกาสเดียวกัน แต่จะเริ่มเป็นเฉพาะแห่งก่อน เช่น ที่หน้าผาก หรือสองข้างหน้าขมับซึ่งจะค่อยๆ เหวเขาไปอย่างที่เรียกกันว่า "หัวล้านงามถู่หรืองามก๊ีบโค" เมื่ออายุสูงขึ้นที่กลางศีรษะก็จะเริ่มล้านด้วย อย่างไรก็ตาม อยากรู้ก็ดี เส้นผมจะไม่ล้านจนเกลี้ยงศีรษะเลยทีเดียว จะยังคงมีเหลืออยู่บางทางด้านหลังของศีรษะจากหลังหูข้างหนึ่งไปถึงอีกข้างหนึ่ง

ในสตรีเพศเองก็มีผมร่วงตามแบบฉบับนี้เช่นกันแต่จะไม่ถึงกับศีรษะล้านเหมือนในผู้ชาย เพียงแต่มีผมบางลงไปมาก เห็นอเชิงผมตอนหน้าผากเขาไปหรือตรงกลางๆ ศีรษะ สวนใหญ่ผู้ที่ผมร่วงเกลี้ยง และถึงจนถึง มักจะมีผมบางเป็นหย่อมเช่นนี้ได้ง่าย

ผมร่วงเป็นหย่อม

โรคนี้เป็นในเพศและวัยใดก็ได้ สาเหตุที่แท้จริงยังไม่ทราบ ถึงแม้จะมีผู้อ้างอิงถึงการกระทบกระเทือนทางจิต และการเกิดขึ้นพร้อมหรือร่วมกับโรคอื่นๆ อีกมากมายด้วยกัน

ผู้ป่วยมักจะไม่มีอาการอะไร นอกจากมีผมหงอกเป็นหย่อมอย่างชัดเจน หรือแม้แต่หนวดหรือขนคิ้วก็เป็นได้

โดยมากจะเป็นหย่อมเดี่ยวขนาดกว้างประมาณ ๒-๓ เซนติเมตร และอาจขยายกว้างขึ้นหรือมีหย่อมใหม่เกิดขึ้นติดๆ กัน และขยายออกมารวมกันกับหย่อมแรก และในเวลาเพียง ๒-๓ สัปดาห์อาจรวมเป็นบริเวณกว้างใหญ่ได้

ในระยะแรกๆ หนึ่งศีรษะบริเวณนั้นอาจบวมและเจ็บได้เล็กน้อย แต่ต่อๆ ไปจะยุบลง และเห็นผิวหนังเรียบเกลี้ยงเงาที่เดียว

ในบางราย โรคนี้อาจเกือบหายได้เองในระยะเวลาอันรวดเร็ว ตอนแรกมักจะมีเส้นผมละเอียดอ่อนขึ้นมาก่อน แล้วจึงมีเส้นผมที่หยาบและใหญ่อย่างปกติขึ้นมาแทนที่

สตรีบางคนอาจมีผมหงอกผิดธรรมชาติในตำแหน่งที่บุรุษเขามีกัน เช่น ที่ใบ หน้า แขนขา และลำตัว ทำให้รู้สึกน่าเกลียด และเป็นผลให้กระเทือนทางจิตใจได้

ส่วนใหญ่จะไม่พบอะไรผิดปกติในผู้ป่วยเหล่านี้แต่มีบ้างที่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยทางฮอร์โมน เช่น ภายหลังการหมดประจำเดือนแล้ว หรือภายหลังการผ่าตัดเอารังไข่ออก ในการไชยาบางชนิดโดยเฉพาะพวกสตรีรอด

ในรายที่เป็นไม่รุนแรงนักจะมีแต่เพียงขนเส้นหยาบหนา สีเข้มที่เหนือริมฝีปากบน หรือคางดานข้างของใบหน้า เต้านม และหนอก

ที่เหมือนบุรุษเพศที่เดิวนั้น นอกจากมีขนขึ้นดกในบริเวณดังกล่าวแล้ว ยังมีขึ้นที่ขอบสะดือ โคนขา หน้าแขน และแขนด้วย

การที่จะหาสาเหตุของสภาพเช่นนี้เป็นของยากมาก และก็มีเพียงน้อยรายเท่านั้นที่ต้องรับการรักษาโดยเฉพาะ

เส้นผมที่มีสีซีดขาวหรือเรียกกันว่า "หงอก" นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในผู้สูงอายุจากการเสื่อมของเซลล์ที่ผลิตเม็ดสีเมลานินไซต์ (melanocyte) แต่ถ้ามองออกก่อนวัยสมควร เช่น เกิดขึ้นเมื่ออายุต่ำกว่า ๒๐ ปี อาจตองนึกถึงโรคบางโรคที่เป็นรวมด้วยเช่น โรคตาขาวและเลือดจาง เป็นต้น

เล็บ

ในผู้ที่มีสุขภาพปกติ เล็บจะงอกยาวออกมาประมาณ ๐.๑ มิลลิเมตรต่อวัน ฉะนั้นเมื่อเล็บถูกถอดออกหรือเป็นอันตรายเสียไป จะใช้เวลาประมาณ ๑ ปีที่จะงอกยาวสู่สภาพเดิม และจะงอกช้าลงตามอายุที่สูงขึ้น

เด็กบางคนหรือแม้แต่ผู้ใหญ่ก็มีนิสัยชอบกัดเล็บเป็นประจำจนกัดกร่อน เด็กๆ มักจะเลิกไปเองในสองหรือสามปี

สตรีที่ให้มือเปียกน้ำอยู่เป็นประจำ เช่น ซักผ้าล้างจาน

มักจะมีเล็บเปราะแล้วแตกหรือแยกออกได้เช่นเดียวกับผู้ที่ต้องสัมผัสกับเคมีวัตถุบางชนิดบ่อยๆ

การที่มือเปียกอยู่เสมอเช่นนี้ จะทำให้เชื้อโรคเกิดขึ้นที่ผิวหนังบริเวณรอบๆ เล็บได้ง่าย โดยเฉพาะเชื้อแคนดิดา อัลบิซแคนส์ ทำให้เกิดการอักเสบ บวม และเล็บขรุขระ

นอกจากนี้การผิดปกติของเล็บยังอาจเกิดขึ้นในโรคผิวหนังอีกหลายชนิด เช่น เอ็กซีมา โซริอาซิส และโรคเชื้อราอื่นๆ เป็นต้น

ที่มา สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 10